

საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტრო
MINISTRY OF ENVIRONMENTAL PROTECTION AND NATURAL RESOURCES OF GEORGIA

საქართველო, 0114, თბილისი, გულუასკ. ნა, ტელ: 272-72-00, 272-72-20 ფაქსი: 272-72-37

ეკოლოგიური ექსპერტიზის
დასკვნა პროექტზე

№ 8

22 თებერვალი 2016 წ

I. საერთო მონაცემები

1. საქმიანობის დასახელება - კახეთის მაგისტრალური გაზსადენის „თელავი-ახმეტის“ 300 მმ დიამეტრის 27-კმ-იანი მონაკვეთის მშენებლობა და ექსპლუატაცია;
2. საქმიანობის განმახორციელებლის დასახელება და მისამართი - სს „საქართველოს ნავთობისა და გაზის კორპორაცია“;
3. საქმიანობის განხორციელების ადგილმდებარეობა - თელავის და ახმეტის მუნიციპალიტეტები;
4. განაცხადის შემოსვლის თარიღი - 09.02.2016 წ;
5. მონაცემები პროექტის შემდგენელის შესახებ - სს „საქართველოს ნავთობისა და გაზის კორპორაცია“.

II. ძირითადი საპროექტო გადაწყვეტილებანი

ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნის მიღების მიზნით, საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროს სსიპ ტექნიკური და სამშენებლო ზედამხედველობის სააგენტოს მიერ წარმოდგენილია სს „საქართველოს ნავთობისა და გაზის კორპორაცია“-ს კახეთის მაგისტრალური გაზსადენის „თელავი-ახმეტის“ 300 მმ დიამეტრის 27-კმ-იანი მონაკვეთის მშენებლობისა და ექსპლუატაციის გარემოზე ზემოქმედების შეფასების ანგარიში.

წარმოდგენილი გზშ-ს ანგარიშის თანახმად გაზსადენის ამ მონაკვეთზე 1990 წლიდან არ ფუნქციონირებს ელექტროქიმიური დაცვა, არადაამაკმაყოფილებელა მიღების საიზოლაციო საფარი, რის გამოც მასზე გამოვლენილია მნიშვნელოვანი კოროზიული და მექანიკური დაზიანებები. ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, მიზანშეწონილილად იქნა მიჩნეული „თელავი-ახმეტის“ მონაკვეთზე არსებული გაზსადენის ახალი გაზსადენით შეცვლა.

გაზსადენის პროექტირების ეტაპზე განიხილებოდა რამოდენიმე ალტერნატივა რომელთა საველე და კამერალური შესწავლისა და დამუშავების შედეგად მოხდა საუკეთესოს შერჩევა.

ალტერნატივა 1 გულისხმობდა საპროექტო გაზსადენის მშენებლობას არსებული გაზსადენის იდენტური მარშრუტით. აღნიშნული ალტერნატივა უარყოფილ იქნა მისი სიგრძის, ბუნებრივი და ხელოვნური დაბრკოლებების გამო. კერძოდ, გაშენებული ვაზის მოჭრა, დაჭაობებული ადგილების გადაკვეთა და პროექტის მაღალი ღირებულება. აღნიშნული ალტერნატივის უპირატესობას წარმოადგენს მხოლოდ ის ფაქტორი, რომ მოხდებოდა ერთ დერეფანში ორი გაზსადენის არსებობა რაც საგრძნობლად გააადვილებდა მის ექსპლუატაციას.

ალტერნატივა 2 - საპროექტო გაზსადენის უმოკლესი მარშრუტი დაკავშირებულია მრავალ ხელოვნურ და ბუნებრივ დაბრკოლებებთან რაც გულისხმობს გაზსადენით არსებული დასახლებების, ვენახების და ბაღების გადაკვეთას. ალტერნატივის დადებით მხარეს მხოლოდ საპროექტო გაზსადენის მცირე სიგრძე წარმოადგენს. არსებულ დასახლებებში მაგისტრალური გაზსადენის მოწყობა საკმაოდ დიდ სირთულეს წარმოადგენს, როგორც ტექნიკური ასევე სოციალური, გარემოსდაცვითი და უსაფრთხოების კუთხით.

ალტერნატივა 3 - საპროექტო გაზსადენის შერჩეული მარშრუტი წარმოადგენს პირველ და მეორე ალტერნატივების შეჯერებულ საუკეთესო ვარიანტს (საპროექტო გაზსადენის ტექნიკური, ეკონომიკური და გარემოსდაცვითი მაჩვენებლები იქნება ოპტიმალური). საპროექტო გაზსადენი ცდება დასახლებულ პუნქტებს და ასევე მინიმუმამდე არის დაყვანილი კერძო მესაკუთრეების ბაღებისა და ვენახების ხელყოფა. ტრასის შერჩეული ვარიანტი ითვალისწინებს ბუნებრივი და ხელოვნური დაბრკოლებების გადაკვეთას იმგვარად, რომ მათზე ზემოქმედება იყოს მინიმალური და გაზსადენის ფუნქციონირება იყოს საიმედო. საპროექტო გაზსადენი არ გადის დასახლებულ პუნქტებში. მისი პატარა დიამეტრი DN 300 საშუალებას იძლევა მოხდეს მისი განთავსება ნაკვეთებს შორის არსებული გრუნტის გზების კიდიდან უსაფრთხო მანძილზე. გაზსადენის საპროექტო ტრასის დამუშავებისას, პკ 114 - პკ 119 და პკ 200 - პკ 204 უბნებზე მოხდა მისი გადატანა არსებული კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლებიდან უსაფრთხო მანძილზე.

ასევე განხილული იყო ალტერნატივა 4 სახით პროექტის განუხორციელებლობა, რომელიც გამოიწვევდა რეგიონის გაზომარაგების საიმედოობის შემცირებას და წარმოშობდა ახმეტის მუნიციპალიტეტისთვის ბუნებრივი აირის მიწოდების შეწყვეტის რისკს.

წარმოდგენილი გზშ-ს ანგარიშით კახეთის მაგისტრალური გაზსადენის თელავი-ახმეტის DN300 მონაკვეთი მდებარეობს თელავის და ახმეტის მუნიციპალიტეტების ტერიტორიაზე. იგი მოიცავს მდინარე ალაზნის აუზის მარჯვენა ნაწილის მონაკვეთს, სოფელ კურდღელაურიდან სოფელ ქისტაურის ჩათვლით. საპროექტო გაზსადენის სიგრძე 27,475 კმ-ია. სიმაღლის ამპლიტუდა მერყეობს ზღვის დონიდან 480 მ-დან 525 მ-მდე. ტერიტორია ათვისებულია ვენახებით, ხილის ბაღებითა და სიმინდის ყანებით.

„თელავი-ახმეტის“ გაზსადენი საპროექტო წნევის მიხედვით (5,4 მგპა) მიეკუთვნება I კლასის გაზსადენს, ხოლო მუშა წნევის მიხედვით (არაუმეტეს 2,5 მგპა) - II კლასის გაზსადენს. ნორმატიული დოკუმენტის მიხედვით მაგისტრალური გაზსადენი არის მე-4 კატეგორიის.

გაზსადენების კოროზიისაგან დაცვა განხორციელდება პასიური და აქტიური დაცვის სისტემების გამოყენებით.

თელავი-ახმეტის მაგისტრალური გაზსადენი იკვეთება ცხრა მდინარით და ერთი დიდი, „ახმეტაჰესის“ წყალგამყვანი არხით.

საკვლევი არეალი რბილი, ვაკე რელიეფით ხასიათდება. გამონაკლისის გარეშე ანთროპოგენული ლანდშაფტებით არის წარმოდგენილი, კულტურული მცენარეულობა საკვლევ ტერიტორიაზე წარმოდგენილია სახნავების, ატმის პლანტაციების, ვენახის და ძლიერ დეგრადირებული საძოვრების სახით. მხოლოდ რამოდენიმე ადგილზე ხეებისა და რუების ნაპირებზე აღინიშნა ბუნებრივი მცენარეული ფრაგმენტები. ასევე ნაძვრის და ქარსაცავ ზოლებში გაჩენილი ბუნებრივი მცენარეები, საძოვრებზე კი მეორადი ფრიგანისეული დაჯგუფებები. ფართოდ არის გავრცელებული საძოვრები, რომლებიც ძირითადად დასარეგლანებული და დეგრადირებულია. აქედან გამომდინარე შეიძლება ითქვას რომ საკვლევი არეალი დაფარულია ანთროპოგენული მეორეული მცენარეულობით.

საკვლევი არეალის მცენარეული მრავალფეროვნება და მისი სტრუქტურული განაწილება ემთხვევა ალაზნის დაბლობის გეობოტანიკურ ზონას, თუმცა ხასიათდება ძლიერი სინანთროპიზაციით და დეგრადაციით.

საკვლევ არეალში საქართველოს წითელ ნუსხაში შემავალი მცენარეთა სახეობებიდან აღინიშნა თელის (*Ulmus minor*) ცალკეული ეგზემპლიარები. განსაკუთრებით აღსანიშნავია კერძოდ, KP 3+400 X -539506 Y-4645378 მდგარი დიდი ზომის ჯანმრთელი ხე, აღნიშნული ხის მოჭრის თავიდან აცილების მიზნით, პროექტში შევიდა ცვლილება, რის შედეგაც საპროექტო მილსადენი გადატანილ იქნა 15 მეტრით. იმ ადგილებში, სადაც შესაძლებელი იქნება ხის ჭრის თავიდან აცილება სამშენებლო დერეფნის შემცირების ხარჯზე, მოხდება სამშენებლო დერეფნის მაქსიმალური შევიწროვება (8-10)მ. ხოლო იმ ხე-მცენარეების მოჭრა, რომლებიც უშუალოდ საპროექტო გაზსადენის ღერძის სიახლოვეს მდებარეობს, მოხდება გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტროსთან დადგენილი პროცედურის შესაბამისად.

კვლევის შედეგად ირკვევა, რომ სამშენებლო სამუშაოების წარმოებისას მშენებარე ობიექტის მიმდებარე ტერიტორიის ატმოსფერული ჰაერის ხარისხი (უახლოესი დასახლებული პუნქტის მიმართ (ყარაჯალას დასახლება, მანძილი 86 მ.) არ გადააჭარბებს კანონმდებლობით გათვალისწინებულ ნორმებს.

პროექტის მოსალოდნელი ზემოქმედების ქვეშ მოქცეულ ტერიტორიაზე, კულტურული მემკვიდრეობის არქიტექტურის ძეგლების გამოვლენისა და დაცვის მიზნით ჩატარდა კვლევითი სამუშაოები. თელავი-ახმეტის გაზსადენზე კულტურული მემკვიდრეობის არქიტექტურის 4 ძეგლი დაფიქსირდა, კერძოდ:

- 1) VI-VII საუკუნეების სამეკლესიანი ბაზილიკა, რომელიც დაცვილებულია 600 მეტრით.

2) ვარდისუბნის ხევის გადაკვეთისას, ჩრდილოეთით, ხევის მარცხენა ნაპირის სიახლოვეს, მილსადენიდან 900 მეტრში ფიქსირდება დიდი ზომის დარბაზული ეკლესია,

3) 11+850 კმნ-ზე მილი ჩაუვლის გვიანი შუა საუკუნეების ჯანანის ღვთისმშობლის სახელზე აშენებულ ეკლესიას, ეკლესია ექცოდა მილსადენის დერეფანში, იმისთვის რომ პროექტით გათვალისწინებული სამუშაოების წარმოებისას არ მომხდარიყო ისედაც ტექნიკურად ცუდ მდგომარეობაში მყოფ ეკლესიაზე უარყოფითი ზემოქმედება, მილსადენი გადატანილ იქნა ჩრდილოეთიდან სამხრეთით, 70 მეტრის დაცილებით, სადაც გადის ძველი გაზსადენი.

4) 20+100 კმნ-ზე მარცხენა მხარეს მინდორში დგას მრგვალი კოშკიდან შემორჩენილი პირველი სართული, მეორე სართულის მცირედი ნაწილით, კოშკი ასევე ექცეოდა მილსადენის დერეფანში, თუმცა მილსადენი გადატანილია სამხრეთიდან ჩრდილოეთით 70 მეტრის დაცილებით, რათა თავიდან ყოფილიყო აცილებული მასზე უარყოფითი ზემოქმედება.

ამდენად პროექტის კორექტირებით, აღნიშნულ ძეგლებს მოეხსნათ უარყოფითი ზემოქმედების საშიშროება.

კახეთის მაგისტრალური გაზსადენის „თელავი-ახმეტის“ 27,475 კმ მონაკვეთის დერეფანში ჩატარებული ვიზუალური დაკვირვების შედეგად კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლები - არტეფაქტები არ დადასტურდა, მიწის სამუშაოების პროცესში არქეოლოგიური ძეგლის დადასტურების შემთხვევაში, დამკვეთი ვალდებულია საქართველოს კულტურული მემკვიდრეობის კანონის შესაბამისად უზრუნველყოს სამშენებლო სამუშაოების შეწყვეტა და ძეგლის გადაუდებელი შესწავლა.

მშენებლობის მიმდინარეობის პერიოდში განხორციელდება დაცულ სახეობებზე ზემოქმედების რეგულარული მონიტორინგი;

წარმოდგენილი გზშ-ს ანგარიშის მიხედვით გაზსადენის მშენებლობის ზემოქმედების არეალის ფარგლებში არ ბინადრობს არცერთი კანონით დაცული, გადაშენების გზაზე მყოფი და იშვიათი სახეობა. ასეთები აქ მხოლოდ სეზონურად და ცოტა ხნით შემოდინან, შესაბამისად მშენებლობის ზემოქმედება მათზე პრაქტიკულად არ აისახება. ასევე არ გამოვლინდა მონაკვეთები, რომლებიც მნიშვნელოვანია ფაუნის ბიოლოგიური მრავალფეროვნების შენარჩუნებისათვის, ვინაიდან აღნიშნული ტერიტორია მთლიანად ინტენსიური ანთროპოგენური პრესის ქვეშ იმყოფება.

ატმოსფერულ ჰაერზე ზემოქმედებას ექნება ლოკალური და ხანმოკლე ხასიათი;

წარმოდგენილ გზშ-ს ანგარიშში წარმოდგენილია დაგეგმილი საქმიანობის გარემოზე მოსალოდნელი ზემოქმედება და შემარბილებელი ღონისძიებები; გარემოსდაცვითი მართვის გეგმა; ნარჩენების მართვის გეგმა; გარემოსდაცვითი მონიტორინგის გეგმა; ავარიულ შემთხვევებზე რეაგირების გეგმა; შესაძლო ავარიული სიტუაციები; საგანგებო სიტუაციების მართვა; საქმიანობის შეწყვეტის შემთხვევაში გარემოს აღდგენის პირობები; მაგისტრალური გაზსადენის მოკლევადიანი შეჩერება ან რემონტი; გაზსადენის ექსპლუატაციის ხანგრძლივი შეჩერება ან კონსერვაცია; მაგისტრალური გაზსადენის ლიკვიდაცია; დასკვნები და რეკომენდაციები.

ეკოლოგიური ექსპერტიზის ჩატარების შედეგად ექსპერტების მიერ გამოთქმული შენიშვნები საფუძვლად უდევს წინამდებარე დასკვნის III თავს.

III. პირობები

- 1.საქმიანობის განმახორციელებელი ვალდებულია უზრუნველყოს წარმოდგენილი გზშ-ს ანგარიშშის, საქმიანობის გარემოზე მოსალოდნელი ზემოქმედებისა და შემარბილებელი ღონისძიებების, გარემოსდაცვითი მონიტორინგის გეგმის; ავარიულ შემთხვევებზე რეაგირების გეგმის; შესაძლო ავარიული სიტუაციების; საგანგებო სიტუაციების მართვის, დასკვნებისა და რეკომენდაციების შესრულება;
- 2.საქმიანობის განმახორციელებელი ვალდებულია მშენებლობის დაწყებამდე უზრუნველყოს გახსადენის მარშრუტზე განთავსებული ინფრასტრუქტურული ობიექტების გადაკვეთის პირობების შეთანხმება მათ მფლობელ კომპანიებთან.
- 3.საქმიანობის განმახორციელებელი ვალდებულია მშენებლობის დაწყებამდე უზრუნველყოს ბუნებრივი წინააღობების (მდინარეების) გადაკვეთის ნახაზების წარმოდგენა გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტროში.
- 4.უზრუნველყოს „ატმოსფერულ ჰაერში მავნე ნივთიერებათა ზღვრულად დასაშვები გაფრქვევის ნორმების პროექტში“ წარმოდგენილი გამოყოფის და გაფრქვევის წყაროების პარამეტრების დაცვა და, შესაბამისად დადგენილი ზღვრულად დასაშვები გაფრქვევის ნორმების შესრულება.
- 5.საქმიანობის განმახორციელებელი ვალდებულია სამშენებლო სამუშაოების დაწყების, დასრულებისა და ექსპლუატაციაში გაშვების შესახებ დაუყოვნებლივ აცნობოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტროს.
- 6.საქმიანობის განმახორციელებელი ვალდებულია ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნის სხვა პირზე გადაცემის შემთხვევაში დასკვნის გადაცემა განახორციელოს „გარემოზე ზემოქმედების ნებართვის შესახებ“ საქართველოს კანონით დადგენილი წესით;

IV. დასკვნა

ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნის მიღების მიზნით, საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროს სსიპ ტექნიკური და სამშენებლო ზედამხედველობის სააგენტოს მიერ წარმოდგენილი, სს „საქართველოს ნავთობისა და გაზის კორპორაცია“-ს კახეთის მაგისტრალური გაზსადენის „თელავი-ახმეტის“ 300 მმ დიამეტრის 27-კმ-იანი მონაკვეთის მშენებლობისა და ექსპლუატაციის გარემოზე ზემოქმედების შეფასების ანგარიშის მიხედვით, საქმიანობის განხორციელება შესაძლებელია წინამდებარე დასკვნის III თავში.

გარემოზე ზემოქმედების ნებართვების

დეპარტამენტის უფროსი

თამარ შარაშიძე

(სახელი, გვარი)

(ხელმოწერა)

